

Ako sa správať a čo robiť v prípade vzniku mimoriadnej udalosti

Rozvoj spoločenských procesov prináša, okrem pozitívnych výsledkov, aj vznik ohrozenia a rizík pre obyvateľstvo. To vyvoláva potrebu byť na mimoriadne udalosti pripravený, mať k dispozícii záchranný systém so silami a prostriedkami a uskutočňovať všestrannú prípravu obyvateľstva. Mimoriadne udalosti na území Slovenskej republiky sú reálnou skutočnosťou, s ktorou sa treba plánovite a koncepčne zaoberať. Ich riešenie si vyžaduje skvalitnenie teoretickej a hlavne praktickej prípravy orgánov krízového riadenia v jednotlivých okresoch.

Je potrebné, aby sa zintenzívnili príprava a informovanosť odborných pracovníkov štátnych orgánov a obcí, ako aj obyvateľstva o spôsoboch riešenia mimoriadnych udalostí. Zdokonaľovanie systému civilnej ochrany v podmienkach Slovenskej republiky je v podstate celospoločenským záujmom.

Vznik mimoriadnych udalostí ako sú havárie, živelné pohromy alebo katastrofy, ktoré vznikajú v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, alebo porúch v prevádzkových, či technologických procesoch, majú svoje príčiny. Je preto veľmi dôležité predchádzať mimoriadnym udalostiam účinnou prevenciou a odbornou prípravou.

Rôzne vzdelávacie kurzy, odborná príprava, ani materiály vydávané v súčasnej dobe nemôžu z objektívnych dôvodov obsahovať všetky informácie. Poskytované príručky obsahujú dôležité informácie, chýba im však konkrétna podoba, ako sa správať v prípade ohrozenia na území obce, mesta, či okresu. Mali by obsahovať možné druhy ohrozenia vyplývajúce z analýzy územia a stručné pokyny, ako na danú udalosť reagovať, ako postupovať a ako sa chrániť.

Obyvateľstvo si uvedomuje riziká ohrozenia, ktoré sa dotýkajú základných hodnôt ako sú život, zdravie, alebo ich majetok až vtedy, keď sú priamymi účastníkmi živelných pohrôm, havárií, katastrof, násilných útokov, či ohrozenia zdravia rôznymi nákazami. Dôsledky takýchto mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že neznalosť, ako reagovať na vzniknutú situáciu, alebo jej podceňovanie spolu s panikou a stresom znásobujú straty na životoch a zvyšujú počet zdravotne postihnutých ľudí. Osamotení nemôžeme zastaviť prebiehajúcu mimoriadnu udalosť, môžeme však zodpovedným prístupom, reagovaním a premysleným správaním výrazne znížiť dopad jej následkov.

Úvodom nášho článku charakterizujeme základné pojmy:

Čo je civilná ochrana

Civilná ochrana je systém úloh a

SYSTÉM úloh a opatrení civilnej ochrany zameraných na ochranu života, zdravia a majetku spočíva najmä v ANALÝZE MOŽNÉHO OHROZENIA a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činností pri vzniku a pri odstraňovaní následkov mimoriadnej udalosti.

opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činností pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí.

Poslanie civilnej ochrany

Poslaním civilnej ochrany je v rozsahu ustanovenom zákonom č. 42/1994) Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ďalej len zákon o CO) v znení neskorších predpisov chrániť život, zdravie a majetok a utvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas vyhlásenej mimoriadnej situácie.

Oprávnenia fyzických osôb

Fyzická osoba má právo na včasnú varovanie pred hroziacim nebezpečenstvom, na evakuáciu a ukrytie, na informácie o spôsobe ochrany, na bezprostrednú pomoc pri ohrození života, zdravia a majetku.

Fyzické osoby majú právo na vytvorenie podmienok na zabezpečenie prípravy na civilnú ochranu, ktorej cieľom je umožniť získanie nevyhnutných vedomostí a zručností v sebaochrane a pomoci iným v núdzi.

Povinnosti fyzických osôb pri mimoriadnej udalosti:

- dodržiavať pokyny okresných úradov,

obcí, ako aj iných právnických osôb a fyzických osôb,

- riadiť sa ich pokynmi na ukrytie a evakuáciu,
- urobiť opatrenia na ochranu potravín, vody, zvierat a krmív, ktoré vlastnia, alebo sú im zverené,
- plniť úlohy v jednotkách a zariadeniach civilnej ochrany podľa určenia a zaradenia a na plnenie úloh sa vopred pripraviť,
- vykonávať časovo obmedzené práce pre civilnú ochranu súvisiace s bezprostrednou ochranou života, zdravia a majetku,
- poskytnúť vecné prostriedky, ktoré vlastnia alebo užívajú,
- poskytnúť potrebné priestory a prostriedky na núdzové ubytovanie osobám postihnutým mimoriadnou udalosťou, ako aj osobám, ktoré vykonávajú záchranné práce.

Fyzické osoby sú povinné zúčastniť sa na plnení úloh civilnej ochrany osobnými úkonmi.

Osobnými úkonmi v civilnej ochrane sú povinné všetky fyzické osoby, ktoré nie sú podľa § 24 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva od nich oslobodené.

Osobnými úkonmi sa podľa zákona o civilnej ochrane rozumie každá fyzická i duševná činnosť, ktorá sa vyžaduje v záujme ochrany života, zdravia a majetku v čase mimoriadnej udalosti.

V osobných úkonoch sa nemožno dať zastupovať.

Sme presvedčení, že článok určený pre obyvateľstvo zaujme čitateľov a bude využitý na spracovanie vlastných pomôcok a návodov charakteru: Ako sa správať a čo robiť po vzniku mimoriadnej udalosti, čo má každý vedieť v prípade ohrozenia, alebo bude využitý na kurzoch a odbornej príprave.

Všeobecné zásady činnosti pri ohrození

Sme si vedomí toho, že prioritou pri

záchranných prácach po vzniku mimoriadnej udalosti je ľudský život a zdravie a až potom záchrana majetku.

Pamätáme na sebaochranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni najmä starším osobám a deťom.

Rešpektujeme pokyny a konáme podľa informácií poskytovaných prostredníctvom rozhlasu, televízie a miestnych komunikačných prostriedkov.

Nikdy nerozširujeme poplašné a neoverené správy.

Nesmieme podceňovať vzniknutú situáciu, zachováme rozvahy, kontrolujeme situáciu okolo seba.

Netelefonujeme zbytočne a dlho, aby sme počas mimoriadnej udalosti nepreťažovali telefónnu sieť.

Pomáhame ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, musíme sa postarať o deti.

Dodržiavame pokyny pracovníkov civilnej ochrany a ďalších záchranných zložiek, krízových orgánov štátnej správy a samosprávy.

Poznáte pojmy?

Živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,

Havária je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok,

Katastrofa je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živelnej pohromy a havárie.

Teroristický útok je cieľený útok skupiny ľudí alebo jednotlivca so zameraním na usmrtenie, zranenie alebo vyvolanie paniky u veľkej skupiny obyvateľov. Jeho cieľom bývajú strategické stavby, symboly štátnosti, vodohospodárske stavby veľkého významu. Je to akákoľvek násilná akcia proti civilnému obyvateľstvu, s cieľom vyvolať paniku, stupňovať pocit strachu a straty bezpečia s ohrozením životov, zdravia a majetku obyvateľstva.

Ohrozenie verejného zdravia je nepredvídané a nekontrolované ohrozenie verejného zdravia chemickými, biologickými

alebo fyzikálnymi faktormi, vrátane takého ohrozenia verejného zdravia, ktoré má medzinárodný dosah.

Čo je ohrozenie?

Ohrozenie je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

Čo je mimoriadna udalosť?

Mimoriadnou udalosťou sa rozumie živelná pohroma, havária katastrofa, teroristický čin, alebo ohrozenie verejného zdravia, ktorá ohrozuje život, zdravie alebo majetok.

Čo je mimoriadna situácia?

Mimoriadnou situáciou sa rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona o civilnej ochrane a počas ktorej sú vykonávané opatrenia na znížovanie rizík ohrozenia alebo postupy a činnosti na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Varovanie obyvateľstva

Varovanie obyvateľstva je jedno z najdôležitejších opatrení civilnej ochrany. Varovanie je zabezpečované varovnými signálmi uskutočňovanými prostredníctvom sirén. Varovné signály sú následne dopĺňané hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Ak zaznie varovný signál, vznikla mimoriadna udalosť alebo nastáva mimoriadna situácia. Podľa tónu signálu a dĺžky jeho trvania zistíme, pred čím nás varuje, počúvame následnú hovorenú informáciu vysielanú automaticky rozhlasom, televíziou alebo hlásením miestneho rozhlasu.

Ak sme v ohrození života alebo zdravia, ak je ohrozený náš majetok, alebo sme účastníkmi mimoriadnej udalosti, pri ktorej je ohrozený život, zdravie a majetok spoluobčanov, dožadujeme sa pomoci na nasledujúcich telefónnych číslach tiesňového volania: európske číslo tiesňového volania 112, Hasičský a záchranný zbor 150, Políciálny zbor 158, Mestská polícia 159, Rýchla zdravotnícka pomoc 155.

V prípade požiaru, dopravnej nehody,

ohrozenia následkom živelných pohrôm, havárií, ohrozenia zdravia voláme na bezplatné číslo 112

Ako správne volať na číslo tiesňového volania 112?

Na číslo tiesňového volania 112 môžete volať z akéhokoľvek telefónu, pevnej linky, mobilu, či telefónneho automatu.

Vytočte/vytukajte čísla 1-1-2 bez predvoľby a počkajte, kým sa na druhej strane linky ozve operátor.

Volaním na číslo tiesňového volania 112 sa dovoláte na najbližšie koordinované stredisko integrovaného záchranného systému.

V prípade požiaru, dopravnej nehody, ohrozenia následkom živelných pohrôm,

ohrozenia zdravia voláme číslo 150 Hasičský a záchranný zbor

V prípade ohrozenia života a zdravia voláme číslo 155 Zdravotnú záchrannú službu.

V prípade ohrozenia následkom trestnej činnosti, alebo jej oznámenia voláme číslo 158 Políciu alebo číslo 159 obecnú políciu.

Varovný signál:

VŠEOBECNÉ OHROZENIE

Varovanie obyvateľstva pri ohrození, alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti

2 – minútový kolísavý tón sirén

Kolísavým tónom sirén v trvaní 2 minút sa počas vojnového stavu a počas vojny vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu. Slovná informácia pri takomto ohrození obsahuje vymedzenie územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené a výraz **VZDUŠNÝ POPLACH**

Varovný signál:

OHROZENIE VODOU

Varovanie obyvateľstva pri ohrození ničivými účinkami vody

6 – minútový stály tón sirén

Signál:

KONIEC OHROZENIA

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti

2 – minútový stály tón sirén bez opakovania

POZOR!

Každý druhý piatok v mesiaci sa o 12:00 hod. preskúšava prevádzkyschopnosť systémov varovania dvojminútovým stálym tónom sirén. O pravidelnom preskúšaní funkčnosti sirén a o ďalších skúškach mimo tohto termínu informujú rozhlas, televízia a tlač.

Čo robiť, keď zaznie siréna?

(mimo doby pravidelného preskúšania)
Obyvateľstvo v prípade varovania pred účinkami mimoriadnej udalosti pozorne počúva o aký signál sa jedná a pokyny pre správanie sa na ohrozenom území.

Pri pobyte mimo budovu – vyhľadáme čo najrýchlejšie priestory na ukrytie, poprípade vstúpime do najbližšej budovy a vyhľadáme chránené miesto.

Ak sa nachádzame v domácnosti – zhromaždíme celú rodinu a byť neopúšťame, upovedomíme starších susedov a nepočujúcich.

Nesnažíme sa vyzdvihnúť deti zo škôl a predškolských zariadení, bude o ne postarané.

Vytvoríme izolovaný priestor – uzavrieme a utesníme okná, dvere a vetrá-

ky, odstavíme klimatizáciu. Uzavretím priestoru znížime pravdepodobnosť vlastného ohrozenia.

Uhasíme otvorený oheň a iné vykurovacie zariadenia s otvoreným ohňom.

Sledujeme vysielanie rozhlasu a televízie, miestnych informačných prostriedkov a riadime sa podľa vysielaných pokynov. V prípade výpadku elektrickej energie sledujeme informácie pomocou mobilu, mobilných systémov varovania.

Telefonujeme len v súrnom prípade, nezaťažujeme telefónne linky, najmä nevoláme bezdôvodne na čísla tiesňového volania.

Pripravujeme si evakuačnú batožinu. Postaráme sa o domáce a hospodárske zvieratá.

Čakáme doma na ďalšie pokyny.

Ak to nevieme, pre istotu si overíme, či v našej blízkosti nie sú ohrození starí ľudia, chorí, neschopní pohybu. Postaráme sa o deti bez dozoru. Pri akejkoľvek činnosti zachováваме pokoj a rozvahu.

Obsah evakuačnej batožiny:

- osobné doklady, dôležité dokumenty, cennosti, peniaze,
- osobné lieky a nutné zdravotnícke potreby,
- základné potraviny na 2 až 3 dni, čaj, voda,
- predmety dennej potreby a osobnej hygieny,
- vrecková lampa, sviečka, zápalky,
- prikrývka, spací vak,
- náhradná spodná bielizeň, náhradný odev, obuv, nepremokavý plášť,
- ďalšie nevyhnutné potrebné osobné veci.

Hmotnosť evakuačnej batožiny nesmie presiahnuť u dospelého 25 kg a u dieťaťa 15 kg na osobu.

